

PARRAGH LÁSZLÓ

A hátrányos helyzetűek felzárkóztatásának egyik eszköze lehet a szakképzés.

„Nem kell mindenkinek a felsőoktatásban tanulni, a munkaerőhiány kezelésének nem ez az egyetlen módja. Sok nagy presztízsű munka lehet Magyarországon, amelyet szakképzett dolgozók láthatnak el” – nyilatkozta a Figyelőnek a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara elnöke.

FELBECSÜLHETETLEN ÉRTÉKŰ TUDÁS A SZAKKÉPZÉSBEN

Miért romlott meg Magyarországon a szakképzések presztízse? Hogyan tudnak elavult módszerekkel versenyképes tudást adni a fiataloknak?

– Nem tudunk. Az árral szemben úszunk. Egyrészt csökken a gyermekszám, másrészt pedig a társadalmi ellenállás is gátja a szakképzés megújulásának, fejlődésének, ismételt megerősödésének. Lényegében öt év alatt százezer fővel kevesebben vettek részt középfokú oktatásban, és közülük 84 ezren a szakiskolákban hiányoznak, a gimnáziumokban csak 16 ezerrel csökkent a létszám. Látszik, hogy a politikának az az érdeke, hogy egyetlen gimnázium se zárjon be, akármilyen gyenge is az osztály-átlag. Nem ítélték el a családok, ők a legjobbat akarják a gyermekeiknek, és ma azt hiszik, hogy a fehér gallér többet ér a kéknél. Pedig a határ el is mosódik

a kettő közt. Most a legjobban a világoskék galléros tud érvényesülni, nagyobb szükség is van rájuk, és egy részüket a felsőoktatás képzí. Ugyanakkor egy autópárizi szakközépben végzett fiatal karrierjét Győrben nem lehet megállítani: hamar technikus lesz, és a tudása felbecsülhetetlen a gyárban, ahol specializálja magát. A való világ távol áll attól, amit ma az emberek az oktatásról vagy akár az ipar 4.0-ról gondolnak. A régi gondolatmenet, hogy van a felsőoktatás és van a szakképzés, elszakadt a realitástól. A valós munkaerőpiac olyan munkatársá-

kat szeretne, akik értik a munkafolyamatokat, a technológiát, és ezt gyakorolják is a mindennapokban.

– Ha már itt tartunk, a szakképzésben lehet olyan szakmát tanítani, amely ma még nem, csak 5-10 év múlva létezik majd? A felsőoktatás mellett érvelők azt mondják: aki egyetemre jár, hamar átképzí magát.

– Igen, ennek kellene jellemzőnek lennie a szakképzésre is. Vagyis azt mondjuk, hogy ma azt kell tanítani, amire jelenleg van szükség, amit most lehet tudni, hiszen ami még nem létezik, azt ma nem tudjuk, és nincs is rá igény. A technológiai fejlődéssel az adott szakma képviselőjének lépést kell tartania. Ebben hiszünk és ezt támogatjuk: egy élethosszig tartó tanulást segítő rendszert szakmacsoportonként. Az idén már el is indítjuk az Ágazati Készségfejlesztési Taná-

ORBÁN VIKTOR ÉS PARRAGH LÁSZLÓ A SZAKMA SZTÁR FESZTIVÁLON. NÉPSZERŰ A MEGMÉRÉTTETÉS

csot, amelyben például a szépművészettel, az emberi testtel foglalkozó szakmák képviselői – mint a masszőrök, a pedikűr-manikűrösök és a fodrászok, a sminkesek – vagy a fémmegmunkálás terén dolgozók egy-egy csoportba tömörülve értesülhetnek a legfrissebb technológiai és egyéb tudnivalókról. Nem kell mindenkinek a felsőoktatásban tanulni, a munkaerőhiány kezelésének nem ez az egyetlen eszköze. Sok nagy presztízsű munka lehet Magyarországon, amelyet szakképzett dolgozók láthatnak el.

– *Vannak szakemberek, akik a legfrissebb tudást átadják a fiatal szakmabelieknek?*

– Itt állami beavatkozásra van szükség, és jól látja: most még nincsenek tanításra hajlandó szakemberek. Úgy kellene megfizetni a tanárokat, hogy egyrészt naprakészek lehessenek, másrészt

adott esetben el tudjanak jönni az iparból, mert megéri tanítani. A fizetésemelések reményeink szerint – elérve a nyugati bérszínvonal 60-70 százalékát – a távol dolgozó hazai szakembereket is visszahozza és egyensúlyt teremt. Ez a folyamat már elindult.

– *Mely szakmák népszerűek most? Mi a helyzet a hiányszakmákkal, lehet-e ezeken a területeken jó képzést biztosítani?*

– Minden szakma hiányszakma, ez a kettébontás elavult. Itt földindulás van. Itthon négyszer annyi szakácsot képzünk, mint amennyi kell, mégis vendéglők zárnak be a Balatonon, mert nincs elég séf. Az OKJ-s jegyzékben négyszáz foglalkozás van, és ahogy az elején felvetette, a legtöbb területen elavult módszerekkel tanulnak. A hiányszakmákat már unásig sorolhatjuk; mindenki tudja, hogy az építőiparban, az autóiparban, a kereskedelembe, a vendéglátásba a legszembe-tűnőbb a munkaerő-deficit. A szakképzettséssel kapcsolatosan egy definíciós félreértés is van Magyarországon. A szakközépiskolások ma nagyjából 200-300 ezren vannak; amikor végeznek, szakképzettséget szereznek. A felnőttoktatás vagy az OKJ-s képzés során egy már meglévő középfokú tanulmányt visznek tovább felsőfokú szintre. Sokkal jobban benne kellene lennie a rendszerben az élethosszig tartó tanulásnak. Ami a lényeg, hogy a szakképzés nem zsákutca!

– *Sok szakmában Magyarországon már jobban keresnek, mint diplomával – ez Nyugat-Európában szintén így van. Tud mondani példát, hogyan működik az osztrák vagy a német szakképzési rendszer?*

– Összehasonlíthatatlan az ittenivel. Ausztriában például mielőtt valaki belép a rendszerbe, duális képzőhelyet kell keresnie, ahol hajlandók gyakorlati oktatásban részesíteni. Ezt itthon nem lehetne megcsinálni, mert az iskolák nem akarják felvállalni. A másik, hogy az osztrák szakképzés teljesen gazdaságorientált, a cégek át is veszik a képzett diákot. A szobafestő-mázoló és minden olyan munka,

ahol emberi közreműködés szükséges, a robotizációval még inkább felértékelődik. Például a bürokrácia egyre inkább leépíthető. A mesterséges intelligencia és az automatizáció az ilyen tevékenységeket tudja majd a leginkább helyettesíteni, de ma már nem ritka, hogy egyes gyártási munkafolyamatokat is robotokkal váltanak ki. Ezek számos munkára beprogramozhatók, és a tevékenységek közt gombnyomásra válthatunk.

– *A hátrányos helyzetűek (főleg például a roma fiatalok) számára mennyiben jelent kitörési pontot, lehetőséget a szakképzés?*

– Abszolút azt jelent, sőt én a felsőoktatásban is támogatnám a szinte ingyenes nulladik évfolyam bevezetését. Nem viccelek, magam is hátrányos környezetből származom, és tudom, mennyire fontos megtalálni az igazán tehetséges fiatalokat. A felzárkóztató évre nekik van szükségük, nem azoknak, akik tenisze, angolra és zongorázásra járhattak a szüleik jóvoltából. Nevezzük nevén: a cigány gyerekek például nagyon tehetségesek a bádogos-, ácsszakmában. Nézze meg: sokkal biztosabban mozognak a tetőn. Álságosak vagyunk, ha ezt nem mondjuk ki. Ha aztán később tehetségesnek bizonyul egy diák, lehessen belőle öntőipari szakmérnök. Ezek ma hiányszakmák, és a számukra óriási lehetőséget jelentenek. Ugyanígy el lehetne képzelni, hogy a vendéglátást kitanulva nagyszerű pincérek, szakácsok lehetnek a cigány fiatalok. Óriási gátakat kellene ehhez lebontani a társadalomban, hiszen egy-egy ilyen helyzetet ma talán furán kezelnénk. Alapjaiban előítéletes a magyar, pedig nem kellene, a befogadókészség azonban jelen van. Azon is múlik, hogy a roma fiatalokban milyen erős az elhatározás.

PINTÉR LÍVIA